

ZPORR
Zintegrowany Program
Operacyjny
Rozwoju Regionalnego

KONCEPCJA INNOWACYJNEGO PLANU ROZWOJU GMINY SOSNOWICA

Opinia

do koncepcji innowacyjnego Planu Rozwoju Gminy Sosnowica; program rozwoju, warunki i kierunki wiodące

1. Cele i przedmiot opracowania

Opracowanie planistyczne objęte opinią stanowi zasadniczą część projektu zgłoszonego do dofinansowania ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego, w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego:

- priorytet 2: wzmocnienie rozwoju zasobów ludzkich w regionach
- działanie 2.6 regionalne strategie innowacyjne i transfer wiedzy

Tytuł projektu: opracowanie innowacyjnego planu rozwoju Gminy Sosnowica, opartego na posiadanym potencjalnie i czynnym wykorzystaniu transferu wiedzy.

Celem projektu było stworzenie planistycznych podstaw dla innowacyjnego wykorzystania potencjału rozwojowego gminy, z uwzględnieniem kluczowej roli samorządu w tym procesie, przy współpracy i zastosowaniu naukowych metod badawczych i analitycznych oraz szeroka popularyzacja założeń i rezultatów projektu.

Przedmiotem opracowania planu jest obszar w granicach gminy Sosnowica, zajmującej powierzchnię 172,4 km² - tj. ok. 18 % powierzchni powiatu Parczewskiego (drugie miejsce na 7 jednostek gminnych), a także określenie optymalnych zasad i warunków do jej zrównoważonego rozwoju, jednocześnie strategicznie ukierunkowanego na uzyskanie specjalizacji - **gminy turystycznej**.

Ocenia się, że cele i zadania określone w projekcie oraz oczekiwania dotyczące opracowania koncepcji innowacyjnego planu w oparciu o naukowo udokumentowane potencjały i analizy podstaw rozwojowych gminy - zostały osiągnięte.

2. Metodyka opracowania; źródła danych, materiały informacyjne, wykonane studia i analizy

Opracowanie zostało wykonane w oparciu o innowacyjną metodę, zaproponowaną przez zespół projektowy, kierowany przez dr arch. Romualda Dylewskiego z Zakładu Zagospodarowania Przestrzennego i Urbanistyki w Lublinie, działającego w ramach Instytutu Gospodarki Przestrzennej i Mieszkaniowej w Warszawie.

Ocenia się, że przyjęta metoda zintegrowanej oceny potencjałów społeczno-gospodarczych i atutów gminy oraz uwarunkowań przyrodniczo-kulturowych, umożliwiła pełne wykorzystanie analiz wykonanych przez placówki naukowe jak też własnych studiów i koncepcji na bazie doświadczeń warsztatu planowania przestrzennego. Metoda może być traktowane jako „modelowa” i upowszechniana dla typu opracowań strategicznych i operacyjnych.

Innowacyjny, nietypowy jest model opracowania, na który składa się:

- ekspertyza podstawowa: Potencjały i uwarunkowania rozwoju funkcji turystycznych i rekreacyjnych w gminie Sosnowica, opracowany przez zespół pracowników naukowych UMCS,
- ekspertyza syntetyzująca (waloryzująca): Analiza potencjałów rozwojowych gminy Sosnowica, opracowana przez Zakład IGPIM w Lublinie,
- graficzna synteza uwarunkowań rozwoju gminy - jako „Mapa Gminy Sosnowica w skali 1: 10 000, wykonana w systemie warstwowym przez Zakład IGPIM w Lublinie,
- dokument końcowy - Innowacyjny Plan Rozwoju Gminy Sosnowica, składający się z elaboratu oraz dwóch map (Rysunek Rozwoju Gminy Sosnowica i Rysunek Koncepcji Rozwoju Regionalnego Ośrodka Turystyczno-Rekreacyjnego Sosnowica) wykonane przez Zakład IGPIM w Lublinie,

Wykonane opracowanie ma szeroką podbudowę w informacjach statystycznych, materiałach źródłowych, opracowaniach planistycznych i problemowych oraz bibliografii.

Wykorzystano min. dokumenty formalne gminy (strategie, programy, plany rozwoju lokalnego, studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy), opracowania i dokumenty wojewódzkie i powiatowe (strategie, plan zagospodarowania przestrzennego województwa, plany ochrony, informacje i wytyczne konserwatorskie), jak też raporty, monografie, ekspertyzy tematyczne, informacje instytucji i organów administracji wojewódzkiej (pomiaru ruchu na drogach).

Na podkreślenie zasługuje, wykorzystanie zgodnie z założeniami projektu, badań i analiz naukowych dotyczących: odnawialnych źródeł energii, uwarunkowań glebowych, rolnictwa ekologicznego, środowiska przyrodniczego i krajobrazu kulturowego.

3. Zawartość opracowania planu rozwoju gminy

Zakres tematyczny

Wykonane opracowanie ma zakres wielodziałowy, ujęty głównie w elaboracie: Analiza potencjałów rozwojowych gminy Sosnowica oraz na mapie gminy: Uwarunkowania Rozwoju Gminy Sosnowica.

Dla potrzeb oceny podstaw rozwojowych gminy objęte analizą zagadnienia zostały ujęte czterech blokach tematycznych: Uwarunkowania przyrodnicze, historyczne, społeczno-gospodarcze i baza ekonomiczna gminy, uszczegółowione w układzie branżowym. Ze względu na charakter opracowania szerokie spektrum zagadnień zwiera sfera społeczno-gospodarcza i ekonomiczna. Zakres tematyczny zapewnia odpowiednią podbudowę informacyjną o gminie i zachodzących w niej procesach min. demograficznych, bytowych, infrastrukturalnych i innych.

Zakres tematyczny ocenia się jako kompleksowy i adekwatny do struktury społeczno-gospodarczej gminy

Zakres problemowy

Zakres problemowy służy głównie identyfikacji potencjałów rozwojowych i występujących w obszarze gminy ograniczeń i zagrożeń, stanowiących podstawę do projekcji kierunków i zasad rozwoju gminy. W opracowaniu uwzględniono zarówno problemy wynikające z cech i uwarunkowań naturalnych środowiska, jak też antropogeniczne będące skutkiem życia i działalności ludności, funkcjonowania podmiotów gospodarczych **i wyposażenia gminy w infrastrukturę.**

Ujęta w opracowaniu problematyka **umożliwiła** dokonanie analiz i oceny uwarunkowań w technice SWOT oraz zidentyfikowanie mocnych i słabych stron gminy oraz szans i zagrożeń.

Zakres problemowy i ujęcie problemowe ocenia się jako właściwe dla określenia projekcji rozwoju gminy.

Założenia koncepcyjne

Logiczną konsekwencją analiz i studiów problemowych są założenia koncepcji rozwoju gminy które w przyszłości powinny poprawić status ekonomiczny gminy i warunki życia ludności oraz kreowanie wizji gminy Sosnowica jako regionu turystycznego na terenie Międzynarodowego Rezerwatu Biosfery, otwartego na nowe technologie przyjazne środowisku.

Pozytywnie ocenia się w koncepcji rozwoju gminy - określenie głównych kierunków specjalizacji i działań- wykorzystujących naturalne i kulturowe predyspozycje wyłonione z uwarunkowań i oceny potencjałów gminy. Kierunki te obejmują: funkcje rolnicze, turystykę, rozwój przedsiębiorczości i działania skierowane na poprawę stanu środowiska przyrodniczego.

W innowacyjnym planie rozwoju gminy w sposób trafny ustalono zharmonizowanie rozwoju społeczno-gospodarczego gminy ze środowiskiem przyrodniczym i jego odpornością, ustalając strefowy układ rozwoju funkcji turystyczno-rekreacyjnych. Koncepcja ta jest spójna z analizami i rekomendacjami opracowań badawczych i naukowych a także z zasadami kształtowania innowacyjnej przestrzeni ~ zgodnie ze standardami polityki Unii Europejskiej.

*Elementem innowacyjnego podejścia jest także ustalenie nośników kulturowych i przyrodniczych tożsamości gminy dla **kreowania produktów turystycznych.** Założenia te*

zostały sformułowane w formie programowej i propozycji dotyczących ekspozycji dziedzictwa kulturowego, osobliwości przyrodniczych i realizacji konkretnych projektów (np. Sosnowicki Park Kulturowy, Centrum Dialogu Trzech Kultur, Centrum Kultury Lokalnej) i zadań z zakresu infrastruktury turystycznej.

W innowacyjnym planie sformułowano ponadto w sposób szczegółowy przewidywaną strukturę gminy, uwzględniającą wymagania dla rozwoju turystyki i rekreacji, aby funkcja ta mogła się stać dźwignią rozwojową - atrakcyjną marketingowo - adekwatnie do europejskich wartości środowiska.

Elementy innowacyjne i transferu wiedzy do planu rozwoju jest ewidentny oraz zgodny z założeniami wniosku o dofinansowanie.

4. Partnerstwo, współpraca jednostek samorządowych

Ważnym elementem założeń planu jest zwrócenie uwagi na współdziałanie partnerów samorządowych, a także innych podmiotów realizujących określone zadania w zakresie polityki rozwoju.

Walorem opracowania - pozytywnie ocenianym, jest założona „spójność celów i zadań strategicznych a także kreowanie jednolitej koncepcji rozwoju funkcji turystycznych i promocji walorów przyrodniczych i kulturowych przez gminą Sosnowica oraz władze regionalne. Takie podejście tworzy właściwy klimat i podbudowę dla rangi i statusu gminy. W innowacyjnym planie uwzględniono wytyczne regionalne i zapisy strategii rozwoju województwa, strategii rozwoju powiatu oraz planu zagospodarowania przestrzennego województwa i planu ochrony Poleskiego Parku Narodowego. Kryteria spójności polityk regionalnych i lokalnych są preferowane w Unii Europejskiej - podobnie jak też powiązania partnerskie w realizacji celów i działań.

W tej dziedzinie tzn. roli i współdziałania podmiotów oraz organizacji pozarządowych możliwe jest rozwinięcie problematyki i ustaleń realizacyjnych (wdrożeńowych) planu o wnioski wynikające z procesu uspołecznienia projektu.

5. Ocena rezultatów, uwagi i wnioski

Opracowany dokument - Innowacyjny plan rozwoju gminy Sosnowica, posiada przejrzystą strukturę formalną i merytoryczną, obejmuje założenia strategiczne oraz część określającą możliwości, zasady i warunki realizacji wizji rozwoju gminy.

Ocenia się pozytywnie przydatność planu jako dokumentu operacyjnego, stanowiącego podstawę weryfikacji bądź aktualizacji tak dokumentów strategicznych jakimi są: Strategia rozwoju gminy Sosnowica i Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania gminy jak też dokumentów realizacyjnych jakimi są plany inwestycyjne, lokalny program rozwoju oraz miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Poza rezultatami formalnymi opracowania planu rozwoju gminy, należy podkreślić inne funkcje dokumentu, zgodne z zadaniami wskazanymi w uzasadnieniu wniosku aplikacyjnego, należą do nich:

funkcje koordynacyjne: w odniesieniu do innych wykonanych dla gminy Sosnowica opracowań planistycznych i programowych, zawierających zróżnicowane oceny uwarunkowań i podejście do perspektyw rozwojowych gminy; z uwagi na podbudowę badawczą i analityczną — niniejszy plan powinien być wykorzystywany jako wykładnia podstaw i zasad działań rozwojowych i programowych

funkcje operacyjne: plan umożliwi uzupełnienie programów rozwoju lokalnego i planu inwestycyjnego na lata 2007-13, w celu ukierunkowania gminy na wybraną specjalizację turystyczną

funkcje edukacyjne: plan wraz ze swoją dokumentacją ekspercką stwarza szerokie możliwości poznawcze i promocyjne wewnątrz gminy jak też na zewnątrz.

funkcje modelowe: plan może być wykorzystywany przez gminę jako lidera rozwoju innowacyjnej przestrzeni turystycznej w obszarze pojezierza i kreacji produktów turystycznych.

Opinia opracowana przez
mgr Emilię Niecko

Lublin, 26 listopada 2007 r.